

در پاسخ باید گفت: ادعای بعثت همه پیامبران در این منطقه ادعای درستی نیست؛ زیرا:

۱- بنابر فرمایش خداوند در قرآن کریم، هیچ امتی در گذشته نبوده مگر اینکه برای آن امت هشدار دهنده، راهنما و پیامبری فرستاده شده است؛ این آیات به صراحت اعلام می کنند که همه اقوام و ملت ها از نعمت نبوت و هدایت الهی برخوردار بوده اند. برخی از این آیات عبارت اند از: ...وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ^۱...

و هر امتی در گذشته انداز کننده ای داشته است.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا، أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...^۲

ما در هر امتی رسولی برانگیختیم تا خدای یکتا را پرستید و از طاغوت اجتناب کنید...
إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ^۳...

جز این نیست که تو بیم دهنده ای و هر قومی را هدایتگری است.

۲- در قرآن کریم، تصریح شده که نام بسیاری از پیامبران در این کتاب شریف نیامده است!

یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر از سوی خداوند مبعوث شده اند که تنها حدود ۳۰ نفر از آنها در قرآن نام برده شده است؛ اگر قرار بود فقط نام پیامبران در قرآن ذکر شود تصور کنید که حجم قرآن چقدر می شد! از همین جهت، ما اسامی بسیاری از پیامبران مناطق آسیای شرقی، اروپا و آمریکا و آفریقا را در دست نداریم.

چکیده سخن اینکه، نمی توان وجود پیامبران را به منطقه خاورمیانه محدود دانست، بلکه همان گونه که بیان شد، هیچ قومی بر روی زمین از هدایت پیامبران محروم نبوده است.

عوامل ختم نبوت

از آنجا که خداوند پیامبران را می فرستد، و اوست که نیاز یا عدم نیاز به پیامبر را در هر زمان تشخیص می دهد، تعیین زمان ختم نبوت نیز با خداست. زیرا اوست که دقیقاً می داند عوامل ختم نبوت فراهم شده یا نه. مثلاً یکی از عوامل بی نیازی از آمدن پیامبر جدید، حفظ کتاب آسمانی از تحریف و وجود آن در میان مردم است. اما تشخیص اینکه در چه زمانی مردم به مرحله ای می رسند که می توانند کتاب آسمانی خود را حفظ کنند، در توانایی انسان نیست و فقط خداوند از چنین علمنی برخوردار است. بنابراین، با توجه به اعلام ختم نبوت در زمان حضرت محمد ﷺ، در می یابیم که عوامل

۱- سورة فاطر، آیه ۲۴.

۲- سورة نحل، آیه ۳۶.

۳- سورة رعد، آیه ۷.

۴- سورة غافر، آیه ۷۸ و سورة نساء، آیه ۱۶۴.

۴۲) چهار مورد از عوامل ختم نبوت را بیان کنید؟

۴۳) جمهور دانشمندان و عالمان فراوان در

بی‌نیازی از پیامبر جدید فراهم بوده است. برخی از این عوامل عبارت‌اند از: جهان اسلام، با تکرار عامل حکم نبوت

۱- **آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی** (پایین بودن سطح درک انسان‌ها و ...)

عدم توانایی آنان در گرفتن برنامه کامل زندگی از عوامل تحدید نبوت‌ها بود. در عصر نزول قرآن، با اینکه مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامه زندگی را دریافت و حفظ کند و به کمک آن، پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود را به دست آورد. به همین جهت می‌بینیم که با ورود اسلام به سرزمین‌های دیگری مانند ایران، عراق، مصر و شام، نهضت علمی و فرهنگی بزرگی آغاز شد و دانشمندان و عالمان فراوانی ظهور کردند.

۲- **حفظ قرآن کریم از تحریف** (با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی

که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت) این کتاب دچار تحریف نشد و هیچ کلمه‌ای

بر آن افزوده یا از آن کم نگردید. به همین جهت این کتاب نیازی به «تصحیح» ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند. ۴۴) عواملی سبب شد قرآن دچار تحریف نشد و نیاز به تصحیح در روایات و احادیث خواهد ماند.

۳- **وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله** تعیین امام معصوم از طرف خداوند سبب

شد که مسئولیت‌های پیامبر، به جز دریافت وحی ادامه یابد و جامعه کمبودی از جهت رهبری و هدایت

نداشته باشد؟ ۴۵) دلیل ماندگار بودن کتب رسالت؟

۴- **پویایی و روزآمد بودن دین اسلام** (دینی می‌تواند برای همیشه ماندگار باشد که بتواند به

همه سؤال‌ها و نیازهای انسان‌ها در همه مکان‌ها و زمان‌ها پاسخ دهد) دین اسلام ویژگی‌هایی دارد که

می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای بشر در دوره‌های مختلف باشد. برخی از ویژگی‌ها عبارت‌اند از:

۱- **اول: توجه به نیازهای متغیر**، در عین توجه به نیازهای ثابت: انسان در زندگی فردی و

اجتماعی دو دسته نیاز دارد: نیازهای ثابت مانند نیاز به امنیت، عدالت، داد و ستد با دیگران، ازدواج

و تشکیل خانواده، تعلیم و تربیت و حکومت. این نیازها در همه زمان‌ها برای بشر وجود داشته است و

۲- **دوم: توجه به نیازهای دین اسلام** (پویایی و روزآمد بودن دین اسلام) در مورد این که

۱- در مورد عدم تحریف قرآن دلایل زیادی وجود دارد. یکی از دلایلی که شبهه تحریف را از بین می‌برد این است که همه نسخه‌های

قرآنی که از صدر اسلام و همچنین در دوره‌های مختلف تاریخی باقی‌مانده است دقیقاً به همین شکلی است که اکنون وجود دارد. با توجه به

این نکته اگر تغییر و تحریفی در قرآن رخ می‌داد بی‌تردید باید شاهد تفاوت قرآن‌های امروزی با نسخه‌های به جای مانده از قرن‌های گذشته و

به خصوص صدر اسلام باشیم. ۴۹) **نیازهای ثابت انسان چه نوع نیازهایی هستند؟ پاسخ اسلام**

امروزه در مجموعه‌های فرهنگی و موزه‌های مربوط به نسخ خطی جهان، قرآن‌هایی موجود است که نگارش آنها به بیش از هزار سال و گاه

به عصر پیامبر می‌رسد، و همه این نسخه‌ها از آغاز تاکنون بدون هیچ تحریف و کاستی و یا زیادتی است و همگی از لحاظ آیات و محتوا همانند هم هستند. به تازگی نیز در تحقیقاتی، کارشناسان آلمانی پی برده‌اند قرآنی که در کتابخانه دانشگاه توپینگن آلمان نگهداری می‌شود، بسیاری

قدیمی و مربوط به نیمه اول قرن اول هجری است. قرآن یادشده از ۱۵۰ سال پیش در خزانه کتابخانه دانشگاه توپینگن نگهداری می‌شود، اما تاکنون کسی به قدمت و اهمیت آن پی نبرده بود. نسخه‌شناسان با استفاده از تکنیک‌های نوین دریافته‌اند که قرآن مذکور، در سال‌های ۶۴۹ تا ۶۷۵ میلادی تحریر شده است، یعنی تنها ۲۰ تا ۴۰ سال پس از وفات حضرت محمد صلی الله علیه و آله. برای کسب اطلاعات بیشتر در این خصوص

مراجعه کنید به: www.mehrnews.com/new/2508866; www.corpuscoranicum.de

۲- با مسئولیت‌های امامان در درس‌های آینده آشنا خواهید شد.

(۳۰) با توجه به معارف اسلام، نیازهای متغیر چگونه پدید می آیند؟

(۳۱) براساس تعالیم اسلام، نیازهای متغیر چه زمانی پدید می آیند؟ با ذکر مثال

از بین نمی روند. دین اسلام برای هر کدام از این نیازها قوانین ثابت و مشخصی دارد.
دسته دیگر نیازهای متغیر هستند که از درون همین نیازهای ثابت پدید می آیند. یعنی انسانها

گذشت زمان برای پاسخ گویی به نیازهای ثابت خود، از روش ها و شیوه های مختلف و متغیری استفاده می کنند. مثلاً داد و ستد یک نیاز ثابت است؛ اما شیوه و چگونگی داد و ستد ممکن است در هر زمان تغییر کنند. مثلاً یک روز کالا را با کالا عوض می کردند، روز دیگر به جای کالا سکه می گرفتند، بعد

بول اعتباری یعنی اسکناس به بازار آمد و امروزه قراردادهای بانکی، معامله ها را تنظیم می کنند. به امنیت هم یک نیاز ثابت است، اما چگونگی تأمین امنیت و ابزارها و اسلحه هایی که به این منظور

کار گرفته می شود در مقایسه با دوره های گذشته بسیار متفاوت شده است. معارف اسلامی به گونه ای است که متخصصان دین می توانند از درون آن با توجه به نیازهای جدید به وجود آمده، قوانین مورد نیاز

جامعه درباره مالکداری، اسکناس، خرید و استفاده از سلاح های جدید را استخراج کنند و در اختیار مردم قرار دهند. براساس تعالیم اسلام، قوانین تنظیم کننده چه چیزهایی دارند؟

۲۸ - دوم: وجود قوانین تنظیم کننده نادر اسلام دسته ای از قواعد و قوانین وجود دارد که به مقرر اسلام خاصیت انطباق و تحرک داده است. این قواعد بر همه احکام و مقررات اسلامی تسلط دارند و مانند

بازرسان عالی، احکام و مقررات را تحت نظر قرار می دهند و کنترل می کنند. به طور مثال پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام؛ اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.

این سخن به صورت یک قاعده درآمد و بسیاری از مقررات اسلامی را کنترل می کند. مثلاً روزه در رمضان بر هر مکلفی واجب است، اما اگر این روزه برای شخصی ضرر داشته باشد، بر او حرام می شود.

بنابراین، بر اساس عواملی که بیان شد آخرین پیامبر الهی، کامل ترین و شایسته ترین برنامه را برای هدایت تمامی انسان ها، در همه زمان ها به مردم معرفی نمود و دیگر نیازی به آمدن پیامبر جدید نیست.

(۳۵) براساس تعالیم اسلام، بر مبنای کدام استدلال، نیازی به آمدن پیامبر جدید نیست؟

تکلیف بودن محمول اصلی
دعوت پیامبران
و هدایت دین الهی
یا نبی بودن دین الهی
یکی خط است ز اول تا به آخر
بر او خلق جهان گشته مسافر
در این ره، انبیا چون ساربان اند
دلیل و رهتای کاروان اند

۱- به عنوان مثال، در مورد نیاز به امنیت و حفظ کشور در برابر تهاجم دشمن، که یک نیاز ثابت است، یک قاعده ثابت وجود دارد و اینکه در قرآن کریم می فرماید: وَاعْزُوا لَهُمْ فَمَا لِسُلْطَانِكُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ ... هر چه در توان دارید از نیرو و اسب های ورزیده فراهم آورید، تا به وسیله آن دشمن خدا و دشمن خود را بترسانید. (سوره انفال، آیه ۶۰)
فراهم کردن نیرو و قدرت برای تأمین امنیت و به میزانی که دشمن بترسد و جرئت حمله پیدا نکند، یک قاعده ثابت است؛ اما مصداق آن نیرو در هر زمان متفاوت است. همان گونه که در یک دوره زمانی برای مقابله با دشمن به اسب نیاز بوده است، امروزه حکومت اسلامی وظیفه دارد به هر ابزار جدید و مشروعی برای حفظ کشور دست یابد تا کشور را از هر تهدیدی حفظ کند.
۲- من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، ج ۳، ص ۱۰۳.

{دست
بر
نبوت
گذاشت}

و ز ایشان سید ماکثه سالار هم او اول هم او آخر در این کار
 بر او ختم آمده پایان این راه بر او نازل شده «ادعوا الی الله»
 (دست نهاده شده او پیش و دل با جمله در پی گرفته دست جان با دامن وی)

وظیفه پیروان پیامبران گذشته

وقتی خداوند پیامبر جدیدی برای هدایت مردم می فرستد، وظیفه پیروان پیامبر قبل چیست؟ آیا ادامه پیروی از دستورات پیامبر قبلی، مورد قبول خداوند است؟

همان طور که بیان شد، خداوند فقط یک دین و یک راه برای هدایت انسان ها فرستاده است که از آن به «اسلام» تعبیر می شود. هر یک از پیامبران، این دین الهی را در خور فهم و اندیشه انسان های دوران خود بیان کرده اند. آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید نشانگر این است که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی تواند پاسخ گوی نیازهای مردم باشد.

هر پیامبری که می آمد به آمدن پیامبر بعدی بشارت می داد و بر پیروی از او تأکید می کرد. بنابراین، وجود دو یا چند دین در یک زمان، نشانگر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان

نیآورده اند و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته است.

علاوه بر این، امروزه به جز قرآن کریم هیچ کتاب آسمانی دیگری وجود ندارد که بتوان گفت محتوای آن به طور کامل از جانب خداست و انسان ها آن را کم و زیاد نکرده اند و با اطمینان خاطر بتوان از آن پیروی کرد. بنابراین، تنها دینی که می تواند مردم را به رستگاری دنیا و آخرت برساند اسلام است.

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ

و هر کس که دینی جز اسلام اختیار کند هرگز از او پذیرفته نخواهد شد

وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

و در آخرت از زیان کاران خواهد بود.

برخی تصور می کنند پیامبران مانند فروشندگان کالا هستند که هر کدام برای خود فروشگاه می باز کرده و کالای خود را تبلیغ می کنند و مردم می توانند بین آن کالاها یکی را انتخاب نمایند. در صورتی که پیامبران مانند معلمان یک مدرسه اند که پایه های مختلف تحصیلی را به ترتیب تدریس می کنند و هر کدام مطالب سال قبل را تکمیل می کنند. آنان همه یک برنامه و هدف مشخص را دنبال و همه یکدیگر را تأیید کرده اند. بنابراین، اگر کسی به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد در واقع به تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است.

۱- سورة يوسف، آیه ۱۰۸. ۳۹) مطابق آیات قرآن کریم، انتخاب هر دینی جز دین اسلام،

۲- دیوان گلشن راز، شیخ محمود شبستری. نتیجه ای دارد؟

۳- سورة آل عمران، آیه ۸۵. ۴۰) نتیجه کار پیامبران به کار چه کسانی نارسد است؟ و نتیجه آن چیست؟

۴- سورة بقره، آیه ۱۳۶. ۴۱) از دیدگاه اسلام، کار اساسی الهی در حقیقت همانند کار چه کسانی است؟